

СТОЯН ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА

ЕДНИ ПО-РАЗЛИЧНИ МУЗИКАНТИ

ТЕКСТ: ИВАН ИВАНОВ, СНИМКИ: ЛИЧЕН АРХИВ НА СТОЯН ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА

Чух техния изключително интересен албум “Дръмбой“ още през лятото в България и очаквах с нетърпение концерта им в Прага. Радвах се и на възможността за интервю с Елица Тодорова и Стоян Янкулов, които са партньори както на сцената, така и в личния си живот, защото тези невероятни млади музиканти представляват в момента едно от най-интересните и самобитни музикални явления, с които родната ни фолк и джаз сцена може да се похвали пред света.

Как възникна идеята за вашия проект “Дръмбой”?

С.Я.: Името дойде от един народен инструмент в България, известен на някои места като бръмбазък. Това е една пластина, която се слага на устните и резонира. Има го и в метален, и в дървен вид и на времето, преди повече от век, се е произвеждал в Габрово. Този инструмент

в литературата и учебниците за народни инструменти се среща под няколко наименования - като бръмбазък, дрънчило или дрънбой. С буквата Н, не с М. И ние, понеже използваме този инструмент, решихме да назовем така нашия албум, защото ни хареса и близостта с английските думи друм /ударни инструменти/ и бой /момче/.

Е.Т.: Всъщност, това е името само на нашия първи албум, иначе съвместният ни проект носи нашите имена. “Дръмбой” беше заглавието на първата пиеса, която написахме заедно със Стоян. Една вечер гледахме заедно чудесен филм за Теодоси Спасов, който беше направен предимно с природни картини и с много малко говор. След края на филма се погледнахме

със Стоян и почти без думи усетихме, че искаме заедно да направим нещо и направо влязохме в студиото. Така се роди пиесата “Дръмбой”, която всъщност в началото записахме само за наше лично удоволствие. Бяхме доста учудени, когато в Националното радио започнаха да я пускат доста често в ефир. Последваха други записи и доста хора започнаха да ни питат за албум.

Знам, че вие двамата със Стоян сте се запознали в Канада. Разкажете как стана това и как се роди представата, че ще правите нещо заедно?

С.Я.: Това беше преди шест години. В Канада имаше български фестивал, на който аз свирих в трио с Теодоси Спасов и Анатолий Вапиров, а Елица тогава пееше в хор “Космически гласове”, който също бе поканен за участие. Запознахме се зад сцената по време на разсвирване и Теодоси Спасов накара Елица да му запее нещо. После разбрах, че тя също свири на ударни инструменти.

Е.Т.: В интерес на истината, в началото Стоян не проявяваше кой знае какъв интерес към мен, имам предвид професионален интерес. Но в момента, в който разбра, че завършвам Академията с ударни инструменти, прояви много голям интерес. Заговорихме се за модерните течения в съвременната електронна музика и за мен това беше като сън. Аз дотогава бях гледала Стоян, Теодоси и Анатоли само по телевизията и в един момент стоях сред тях и импровизирахме заедно.

С.Я.: За мен беше много интересно, че Елица беше завършила в Котел народно пеене, а учеше в Академията ударни инструменти. Веднага започнаха да ми идват различни идеи за комбинации от глас и ударни. Е, разбира се, аз още преди това бях й хвърлил мерака /смее се/.

Е.Т.: Да, но мен след това близо година ме беше срам да хвана палките и да свиря нещо пред него, такъв респект изпитвах към името Стоян Янкулов и към това, което той прави. Сега това го наблюдавам у неговите ученици, които идват на уроци. Аз им казвам : няма проблем, отпуснете се, не е толкова страшен /смее се/.

Въпреки че работите заедно с много големи имена, вие сте записали почти сами вашия албум. Търсенето на едно определено звучене ли предопредели това?

Е.Т.: Да, определено. Решихме да направим един по-различен албум само с помощта на глас, ударни инструменти и бръмбазка, така че да не липсват други инструменти в звученето. Интересното при него е, че има пиеси, които сме записали направо в гората около селото на моята

баба : Долен Чифлик, Варненско. Заведох там Стоян и като влязахме в гората, той замахна с една пръчка и каза, че там има страшотна акустика.

С.Я.: Върнахме се там със съответната техника, поставихме микрофона по-надалеч и се оказа, че освен солото за тъпан в пиесата “Кълвач” се е записало и ехтенето на самата гора. Получи се не като в студиото - такъв изчистен звук, а обратното: един пластичен природен звук, в който се чуват всички багри на гората. Тъпанът звучеше много странно и автентично същевременно.

Елица ме въведе в терминологията на съвременната електронна музика и ме запозна с много нови жанрове и течения в музиката. Още като се запознахме, започна да ми пуска различни неща. Оказа се, че много от комбинациите от ритми аз ги познавам и дори съм ги свирил.

Имате предвид жанрове като хаус, техно, джангъл, амбиент?

С.Я.: Да, точно така. Аз бях свирил с различни групи подобни неща, но не са ми били ясни като класификация и имена. Елица ми казваше - това е еди какво си, и аз й отговарях - да, това го знам, но не съм го свирил точно в този вид. Така че си допаднахме взаимно и от тази гледна точка. Мечтата на Елица винаги е била да свири и да пее едновременно. И аз се радвам, че сега можем да го правим заедно.

Е.Т.: На мен в този наш проект най-много ми харесва това, че той е на базата на автентичен български фолклор и фолклорът продължава да бъде в неговата основа. Специфичният начин, по който се опитваме да направим симбиоза с елементите на рок, джаз или електронна музика, го прави

много, много отворен за възприемане както от много млади хора, така и от възрастни.

А защо решихте точно фолклорът да залегне в основата на вашата музика?

Е.Т.: Така ни дойде отвътре, ние не сме ги мислели много тези неща.

С.Я.: Ние и двамата сме много тясно свързани с фолклора. Елица е завършила народно пеене, аз, може да се каже, че също имам корени във фолклора, макар че съм свирил и много друга музика.

Е.Т.: Моята майка е също народна певица, а бащата на Стоян е акордеонист. Просто и двамата сме израснали в такава атмосфера, обградени от фолклор.

Стояне, ти си завършил Софийското музикално училище с ударни, не си учил определено фолклор.

С.Я.: Да, но покрай баща ми от малък слушам много народна музика и още оттогава съм впечатлен от музиката на Иво Папазов, Петър Ралчев, Теодоси Спасов, а сега свиря заедно с тях, което е било винаги моя мечта.

Аз просто в един момент разбрах, че само с нашия фолклор, който е неограничен и необятен, можем да въздействаме на хората по цял свят и да показваме това богатство, което сме наследили от дедите си. Не виждам как ние, като българи, ще излизаме в чужбина и ще представяме, например, бразилска или африканска музика.

Е.Т.: Не че не можем да я изсвирим тази музика, ние имаме в нашата програма много моменти, където звучат латино ритми, но най-убедително, лично аз се чувствам в това, което правя от двегодишна: да пея народни песни.

Да, оказва се, че нито един български рок или поп музикант не е постигнал в света това, което е Иво Папазов, например, и като популярност и като други измерения.

С.Я.: Ние сме поколение, което израства в едно непрекъснато смесване от различни стилове музика. Тази симбиоза е характерна и за музиката, която правим заедно с Елица. Аз обичам, освен фолклор, да слушам и да изпълнявам джаз, рок и музика за биг-банд и още по-голямо удоволствие изпитвам, когато мога да направя симбиоза от тези стилове

Е.Т.: Другото нещо е, че фолклорът е една много деликатна тема и има много успешни и много неуспешни опити той да бъде смесван с други стилове. Затова ние самите много внимателно пристъпваме към него.

С.Я.: Според мен, за да може един музикант да смесва различни жанрове, е необходимо добре да ги познава и да е свирил различни видове музика преди това, за да знае как да ги комбинира.

За какво трябва най-много да внимава един музикант, когато борави с фолклор, какви граници не трябва да преминава?

Е.Т.: Не мога да определя точни граници, но съм забелязала, че публиката е един много добър барометър за това. Независимо дали са посещавали такъв концерт или не, те веднага усещат дали това, което им споделяш с музиката си, е искрено или не. Нямам рецепта за това, разчитам по-скоро на своя инстинкт кое в музиката е стойностно и кое не.

С.Я.: Важното е да не допускаш това, което много музиканти, за съжаление, в последно време правят. Опитват се да вкарват фолклорни елементи в музиката, която свирят, само защото днес това е много модерно. Без да имат познания за фолклор или някога да са го свирили. И резултатът е често много плачевен, защото автентичното се губи и се получава нещо много повърхностно и измислено. Само че това те не го разбират и си мислят, че като са направили нещо модерно, са го направили добре. Ето за тия неща трябва да се внимава, като се борави с фолклор.

Забелязах във вокалните ви композиции едно много силно влияние на Родопската фолклорна област, а нито един от вас не е от този край. Кои са причините за това влияние на Родопите?

Е.Т.: Аз съм от Варна и още като много малка започнах да пея с майка ми, която е певица от ансамбъл „Варна“, преподава народно пеене в Музикалното училище и дирижира няколко народни хора. Пеех предимно песни от Варненската област: добруджански, еркечки, но майка ми още тогава ми казваше, че е добре да усвоявам

песни и от други фолклорни области. Ние сме една малка страна, а имаме толкова различен фолклор, който сякаш е събран от различни места на земното кълбо. Особено към Родопската, а по-късно и към Шопската област започнах да имам голяма слабост. Познаването на различните фолклорни области в България много ми помага, когато сме в чужбина. Там обясняваме на публиката огромните разлики в музиката на две селища, които са понякога само на двадесет километра разстояние едно от друго.

Къде сте свирили в чужбина?

С.Я.: В Гърция, Турция, Португалия, Русия, Белгия, Полша. Много често свирим в Австрия, например.

Намирате ли разлика в начина, по който ви възприема публиката на различни места?

С.Я.: Не, няма голяма разлика дали свирим в София или в Лисабон. Всичко зависи по-скоро от нас, как ще предразположим публиката и по какъв начин ще им поднесем нашата музика.

Е.Т.: Ударните инструменти, на които свирим, носят в себе си един много силен енергетичен заряд. Когато бяхме, например, в Турция на среща на перкусионисти от цял свят или в Португалия, където свирихме с още 700 перкусионисти, ми направи впечатление, че на сцена, изпълнена с много ударни инструменти, дори когато музикантите не са зад тях, пак има много силно излъчване на енергия, която те кара да се движиш и да се чувствуваш различно. Различната публика реагира емоционално различно. Виждала съм как някои плачат в екстаз и от радост, други танцуват или само се поклащат, но когато дойдат при нас след концерта, за да ни кажат какво са изпитали, най-често се повтарят думите катарзис и пречистване. Аз много вярвам в тази пречистваща сила на ударните инструменти, защото когато свиря няколко часа на тарамбуката си, самата аз се чувствувам много по-жизнена и енергична отпреди. Нещо подобно е и с пееенето. Радостна съм, че мога да го комбинирам със свиренето. Стоя ми разкри някои тайни. Например, как да свиря бърз ритъм и да пея бавно в същото време. Често се шегуваме, че има нещо шизофренично в това, което правим.

Слушайки вашия албум, си зададох въпроса, дали човек, който се занимава с медитация или други духовни практики, възприема по-добре вашата музика, която несъмнено има в себе си такъв заряд.

Е.Т.: Само преди няколко дена свирихме във Враца на един сборен концерт и след нас свириха две момчета, които се занима-

ват с бойни изкуства. След концерта ни разказаха как са започнали да импровизират по музиката, която правим и как тя ги зарежда с енергия. Аз самата също се интересувам от такива неща, гледам много често филми за бойни изкуства и след това свиренето ми е много по-различно.

С.Я.: Преди години, когато разбрах, че ударните инструменти имат много общи неща с бойните изкуства, започнах да обръщам внимание на това и видях, че концентрацията, темпото или дишането, например, са на един и същ принцип. Дори въздействието е понякога едно и също. Дори сега с мои ученици съпоставяме някои неща и това им помага да намерят по-лесно пътят към определен ритъм или движение при изпълнение на определена фигура.

Всеки перкусионист съставя сам своя комплект от инструменти. Зная, че някои инструменти сте ги правили сами, разкажете ни нещо повече за това.

С.Я.: Когато започнах да свиря с Теодоси Спасов, свирех на тъпан, но успоредно с това, свирех и на комплект барабани в други формации. Тогава реших в свиренето си на тъпан да вкарвам ритми и от рока, и от латиноамериканската музика и започнах да ми идват идеи, как да добавям към тъпана и други инструменти. Стойката на моите инструменти прилича на един вид музикално дърво и непрекъснато се разклонява. Тя съдържа неща, които съм си правил сам от части на автомобили, заради по-различното им звучене от традиционните инструменти. Променил съм и формата на самия тъпан,

който при мен има формата на конус. От едната страна е по-голям, а от другата - по-малък. В него съм сложил различни корди и сурдини и това променя неговия звук и дава още по-богати възможности за нови тембри.

Е.Т.: Принципът при съставянето на нашия комплект е да носим колкото се може по-малко неща, от които да получаваме колкото се може повече звуци. Това ни помага да включваме и повече фантазия в това, което правим и да търсим ефекти от най-неочаквани неща.

С.Я.: Аз съм много повлиян от Трилог Гурту и ние просто се опитваме да свирим на традиционни инструменти по нетрадиционен начин.

Стояне, ти участва неотдавна в една телевизионна реклама със своя тъпан.

За реклами обикновено канят поп звезди или артисти, но никога джаз музиканти като теб. Това на твоята голяма популярност ли се дължи?

С.Я.: Може би хората търсят нещо нестандартно. Нещо, което не се вижда всеки ден. Ние сме извън комерсиалната сфера на музиката и когато понякога ни спрат и поискат автограф, това по-скоро е изненада за нас самите.

Това, че джаз и етно-изпълнители са вече популярни в един по-голям мащаб, може би говори за някакъв подем в родната ни музика.

Е.Т.: Отдавам го по-скоро на това, че много ди-джеи правят ремикси по наша музика, пускат ги по клубовете и така нашата музика достига и до младото поколение слушатели. ■